

Role zdravotnictví při pomoci obětem sexuálního násilí a znásilnění

MUDr. Jana Spilková

NZZ GONA spol. s r.o.

Soukromé sexuologické centrum

Národní třída 25, Praha 1

„Není to moje vina“

- „Normální“ jsou souhlasné sexuální aktivity mezi dospělými nepříbuznými jedinci v první linii, které nevedou k jejich psychickému nebo tělesnému poškození.
- Sexuální zneužívání dítěte je nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti, chování.

Sexuální zneužívání

- Děti - oběti intrafamiliárního, extrafamiliárního násilí
- Zneužívání dospělých v ČR (2013) v **dětství**:
ženy: v 5 %, opakovaně v 1 %, **muži**: v 1 %, opakovaně v 1 %
- Sexuální násilí v **dospělosti**:
ženy v 7 %, opakovaně ve 3 %

Komerční sexuální zneužívání

Sex na internetu

- Rozdíly od sexuálně zneužívaného dítěte - CSA
 - racionalizace, moc, zisk, nejen materiální, anonymita, zneužívání drog, touha po zábavě, naivita, touha imponovat druhému pohlaví, být něčím více
 - Absence klíčové osoby versus pasák
 - Oběti bývají často zneužívané před zavlečením do obchodu se sexem. Snaží se vypořádat s životem – vytváří si novou osobnost, dissociace jako obranný mechanismus. Přijímají jiná pravidla (ulice). Zpočátku nevolají o pomoc.
- Komplikovanější způsob pomoci.
- Osvěta, prevence, legislativa. Street-worker.
- Samy nepřichází do ordinace. Problémy v sexuálním životě, v navazování vztahů.

Dovednosti pracovníků z „pomáhajících“ profesí

- Schopnost naslouchat
- Neodsuzovat
- Přátelský přístup
- Vyrovnanost s vlastní sexualitou
- Nepromítat své postoje, např.
náboženské, morální
- Akceptace
- Neslibovat zachování tajemství

Jak se k nám oběti dostávají?

- Děti - policie, škola, vychovatelé z DD, Diagnostického ústavu, pracovníci z FOD, rodiče
- Mladiství - přicházejí sami
- Dospělí - traumatická sexualizace, pocity zrady, stigmatizace, bezmocnost, TS
- Postraumatická stresová porucha

Riziko falešně pozitivních diagnóz

- Falešná obvinění, časté v rozvodových sporech
- Soudní znalec
- Opakování výpovědi
- Pseudologia fantastica

Pomoc obětem

- Závažnost souvisí s délkou traumatu, s mírou použitého násilí, blízkostí zneužívající osoby
- Následky: emocionální, tělesné, psychosomatické, liší se podle věku oběti
- Kam se obrátit? Gynekolog, pediatr, chirurg, psycholog, psychiatr...
- Sekundární traumatizace!
- Specializované pracoviště, erudovaný odborník (adresář ?). Krizová centra.

Sekundární viktimizace

- Oběť se někomu svěří, lidé z okolí jsou zaskočení, nevědí jak reagovat
- Necitlivé „řešení“ může způsobovat druhotné zraňování
- „Je to tvoje vina“, kdybys...

Syndrom dětského přizpůsobení sexuálnímu zneužití

- Popření je nejběžnější forma vyrovnání se se stresem, je to odraz bezmoci
- Utajování (pachatel vydírá emočně, vyhrožuje, úplatky)
- Svedení a přizpůsobení se
- Opožděné, nepřesvědčivé, konfliktní odhalení
- Odvolání tvrzení

Posttraumatická stressová porucha - PTSD

- Protrahovaná reakce na stres v důsledku prožití život ohrožující události.
- Prožívání zažitých zkušeností prostřednictvím nočních můr a zpětných záblesků, mají potíže se spaním, cítí se odtrženi od společnosti.
- Porucha je komplikována současným výskytem jiných poruch (deprese, zneužívání návykových látek, problémy s pamětí...).

To, co se stalo není vaše vina!

Podpora dospělých obětí:

- Vaše zlé pocity a fyzické potíže jsou normální tělesnou reakcí na nenormální situaci
- Pocity se mohou měnit – od neschopnosti uvěřit, po pocity hněvu
- Proč se to stalo právě mně??
- Na extrémní zážitek není nikdo připraven
- Postoj okolí! (Nedat najevo nedůvěru)

Mýty a realita

- Pachatel je nápadná, podivná osoba
- Skutečná oběť by se bránila
- Znásilnění probíhá formou zákeřného přepadení
- Tělesné trauma
- Včasné oznámení policii

Interdisciplinární přístup

